दा दाने जुहो० उभ०सक०सेट् । ददाति दत्ते प्रणिददाति । दद्यात् ददीत । ददातु ददतु देहि दत्ताम् दत्स्व । अददात् अदत्त । अदात् अदित । ददौ ददिथ–ददाथ ददिव । ददे ददिषे । दाता देयात् दासीष्ट । दास्यति । कर्मणि दीयते अदायि अदायिषाताम्–अदिषाताम् । दासीष्ट–दायिषीष्ट दास्यते–दायिष्यते । दापयति । दित्सति देदीयते । दातव्यः दानीयः देयम् । दाता । दानं दायः दत्तं प्रत्तम् । दातुं दत्तिः दत्त्वा प्रदाय । ददत् ददानः । ददिवान् । "यो ददाति स कुकूदः" अमरः । "मूर्ध्नि मूर्द्धाभिषिक्तस्य ददति स्म विधानतः" रामा०अयो० २६स० "दद्याच्चैवासनं स्वकम्" "सोऽन्तर्दशाहात् तद्द्रव्यं दद्याच्चैवाददीत वा" मनुः । "देहि युद्धं नरपते ! ममाद्य रणमूर्द्धनि" भा० उ०१९३अ० "ददौ स दश धर्माय" मनुः । "अवकाशं किलोदन्वान् रामायाभ्यर्थितो ददौ" रघुः । "पाण्डवानां सभामध्येऽदुर्योधन उपागतः । तस्मै गाञ्च हिरण्यञ्च" विदग्धमू० । "न दास्यामि समादातुं सोमं कस्मैचिदप्यहम्" भा० आ०३४अ० "दातव्यमिति यद्दानं दीयतेऽनुपकारिणे" गीता "देयं दारसुतादृते" याज्ञ० । "दत्तभुक्तफलं धनम्" दायभागधृतभारतम् "दत्तात्मा तु स्वयं दत्तः" मनुः "सुता ददे तस्य सुताय मैथिली" भट्टिः । "आददानः परक्षेत्रात्" न दण्डं दातुमर्हति" "स ज्ञेयः दत्त्रिमः सुतः" मनुः "तेषां दत्त्वा तु तृप्तेषु सपवित्रं तिलोदकम्" स्मृतिः । "अदित्सन्तं दापयति प्रजानन्" यजु०९।२४ । "दायादानपि दापयेत्" मनुः । "तेषामशीतिं यानानि रत्नपूर्णानि दापय" रामा०अयो०३२ स० । "स दाप्यः प्रथमं दमम्" याज्ञ० "अस्मभ्यमिन्न दित्ससि" ऋ०१।१७०।३ "दित्सन्तं भूयो यजमानश्चिकेत" ऋ०२। १४।१०।

अति+अतिक्रम्य दाने अत्यन्तदाने च । "न जीवन्तमतिददाति" कात्या० ४।१।२७। "आतट बलिर्बद्धः" चाण०

अनु+पश्चाद्दाने तुल्यरूपदाने प्रतिनिधित्वेन च । "न दूढ्ये अनुददासि वामम्" ऋ०१।१९०।५। "सूरांश्चदस्मा अनु दादपस्याम्" ७।४५।२ "यः शर्धते नानददाति शृध्याम् २। १२।२०

अभि+आभिमुख्येन दाने "तथैव चैनमुक्त्वा वामपार्ष्णिमभ्यदात्" भा० व० १९७अ० गद्यम् ।

अव+अधोदाने अवत्तम् आदिकर्मणि तु वा तादेशः यथाह सि० कौ० "अवदत्तं विदत्तञ्च प्रदत्तञ्चादिकर्मणि सुदत्तमनुदत्तञ्च निदत्तमिति वेष्यते" चशब्दाद्यथाप्राप्तम् ।

आ+ग्रहणे "दद्याच्चैवाददीत वा" । "शुभां विद्यामाददीतावरादपि" मनुः । "स्वं चादास्यामि भूयोऽहं पाप्मानं जरया सह" भा०आ०८४अ० । "शरीरमात्तं मृत्युना" छा० उ० "आददानः परक्षेत्रात्" मनुः ।

अप+आ+अपेक्ष्य ग्रहणे । "मृत्पिण्डमपादाय महावीरं करोति" शत०ब्रा० १४।१।२।१७

उद्+आ+उदस्य ग्रहणे "उदादाय पृथिवीं जीवदानुम्" यजु०१ । २८। [रघुः ।

उप+आ+सामीप्येन ग्रहणे "उपात्तविद्यो गुरुदक्षिणार्थी"

परि+आ+परिवर्त्य ग्रहणे "पर्याददानं चास्त्राणि भीमधन्वानमर्जुनम्" भा०उ०४८अ० "तस्मिन्निधीनादधीतप्रज्ञां पर्याददीत च" भा०शा० ८६अ०।

प्रति+आ+प्रतिग्रहणे दत्तस्य पुनर्ग्रहणे च । "शुभाशुभं कर्मकृतं यदन्यत्तदेव प्रत्याददते स्वदेहे" भा०शा० २०२ अ० "न चाहं शक्तः शापं प्रत्यादातुम्" भा०आ०३अ०

वि+आ+अङ्गादेःप्रसारणे आत्म०स्वाङ्गप्रसारणे तु पर० । "व्यादायास्यं महारक्षस्तौ दृष्ट्वाऽथ ह्यधावत" हरिवं० ३१७ अ० । "भक्षयत्येष मां रुद्रो व्यात्तास्यो दारुणाकृतिः भा०व०६४अ० । "नभःस्पृशं दीप्तमनेकवर्णं व्यात्ताननं दीप्तविशालनेत्रम्" गीता ।

परि+उपरिस्थापने । "त्रिते दुःष्वप्न्यं सर्वमाप्ते परिदद्मसि" ऋ० ८।४७।१५ "परिदद्मसि उपरि दद्मः वयं त्रिताः परित्यजामः इत्यर्थः । अथवा त्रिते मयि यद्दुष्वप्न्यं दृष्टं तत् स्वर्णकाराय भालाकाराय वा परिदद्मसि अस्मत्तोऽपि निष्कृष्य तयोरुपरि स्थापयामः" भा०

प्र+विधानादिना प्रकर्षेण च दाने । "प्रदानं स्वाम्यकारणम्" मनुः । "प्रत्तं जलं द्व्यञ्जलमन्तिकेऽपाम्" भट्टिः । "नष्टं विनष्टं कृमिभिः श्वहतं विषमे स्थितम् । हीनं पुरुषकारेण प्रदद्यात् पालयेत्तु" मनुः ।

अनु+प्र+पश्चात् प्रदाने । "एते श्वासानुप्रदाना अघोषाश्च विवृण्वते । कण्ठम्" शिक्षा ।

प्रति+प्र+प्रत्यर्पणे गृहीतस्य पुनरर्पणे "राज्यं प्रतिप्रदास्यामि" भा० उ० ५५२५ श्लो० ।

सम्+प्र+सत्कारेण प्रदाने । "तदर्हमासनं तस्मै सम्प्रदाय यथाविधि । गां चैव मधुपर्कं च सम्प्रदायार्घ्यमेव च" भा० स०५अ० । "अहन्यहनि चाप्येवं याचतां सम्प्रदीयते" भा० व०८५३१श्लो० । अविच्छेदेन शिष्टानामाचारे च, सम्प्रदायः ।